

N-DN/4122/1/1.61./2019

Kraków, 6 października 2020 r.

Dział Nauki i Projektów Naukowych

Wpłynęło dnia 8.10.2020r.

Prof. UEK dr hab. Stanisław Mazur
Kolegium Gospodarki i Administracji Publicznej
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie
e-mail: mazurs@uek.krakow.pl

Recenzja rozprawy habilitacyjnej dr Lilli Młodzik „Kultura współdziałania służby ochrony bezpieczeństwa publicznego na przykładzie funkcjonariuszy Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej” oraz całokształtu jej dorobku naukowego

Podstawa sporządzenia recenzji

Przedmiotowa recenzja została sporządzona w odpowiedzi na *Zawiadomienie nr 5/2020* Przewodniczącego Rady Naukowej Instytutu Nauk o Polityce i Bezpieczeństwa Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 26 maja 2020 r. o powołaniu mnie w skład komisji habilitacyjnej w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauk o polityce i administracji do pełnienia funkcji recenzenta w postępowaniu wszczętym na wniosek dr Lilli Młodzik.

Ocena rozprawy habilitacyjnej

Jako osiągnięcie naukowe wynikające z art. 219 ust. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, (t.j. Dz.U. 2020 poz. 85 z późn. zm.) Habilitantka wskazała autorską monografię „Kultura współdziałania służby ochrony bezpieczeństwa publicznego na przykładzie funkcjonariuszy Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej” (Zielona Góra 2018, ISBN: 978-83-7842-315-7, liczba stron 248).

Przedmiotowa monografia (zwana dalej monografią) składa się z sześciu rozdziałów, wstępu, zakończenia, załączników, wykazu źródeł i literatury, spisu tabel oraz spisu rysunków. Struktura pracy jest poprawna, a jej zawartość komponuje się w spójną całość. Charakter monografii jej Autorka określiła jako teoretyczno-empiryczny.

Habilitantka cel monografii określiła jako „(...) zidentyfikowanie i analiza kluczowych aspektów kultury współdziałania w odniesieniu do funkcjonariuszy Straży Granicznej” (s. 11). Pośrednio można wnioskować, że celem przedmiotowej pracy było „(...) opracowanie modelu analizy elementów kultury współdziałania opartego na triadzie: kompetencje-etos-

skuteczność” (s. 11). Ten sposób sformułowania celów może budzić wątpliwości. O ile bowiem można uznać, że drugi z powyżej przywołanych celów jest poprawny, to w przypadku pierwszego można mieć wątpliwości czy analiza jest elementem procesu badawczego czy jego celem.

Teza główna, sformułowana przez Habilitantkę, brzmi: „Na kulturę współdziałania składają się specyficzne wartości i normy grupowe, oparte na współdziałaniu funkcjonariuszy, wzajemnie ze sobą sprzężone” (s. 115). Ten sposób sformułowania tezy skłania do zwrócenia uwagi na jej pewnego rodzaju oczywistość. Naturalne jest bowiem to, że wartości i normy to składowe każdej kultury i pozostają one we wzajemnej zależności. Konsekwencje oczywistości pewnych założeń badawczych poczynionych przez Autorkę można dostrzec w części końcowej pracy, w której zawarto ustalenia badawcze. Znalazło się tam między innymi następujące stwierdzenie: „Badania ujawniły, że: A. Grupa jest ważnym zbiorem współpracujących ze sobą ludzi, którzy dzięki tej współpracy mogą zrobić coś, czego nie byliby w stanie osiągnąć pojedynczo. Nie jest natomiast jakąś mityczną jednością, wymaga odpowiedniego, racjonalnego „poprowadzenia” (s. 203). Jest to stwierdzenie ze wszech miar zasadne, a zarazem oczywiste. Skłania ono do pytania: czy aby dojść do tej konkluzji, konieczna jest realizacja złożonego procesu badawczego.

Zwraca uwagę relatywnie duża liczba hipotez (8). Zasadniczo hipotezy te należy uznać za poprawnie sformułowane, jednak część z nich wydaje się być oczywista. Do tej grupy można przypisać hipotezę mówiącą o tym, że: „Im bardziej przełożony zorientowany jest na funkcjonariuszy, jak członków grupy, tym silniejsza jest skłonność do współdziałania” (hipoteza 3 czy też hipotezę mówiącą, że: „Integrowanie się grupy funkcjonariuszy jest podstawowym budulcem kultury współdziałania” (hipoteza 6).

Habilitantka przedstawiła trzydzieści dwa szczegółowe problemy badawcze (s. 116-117). Wydaje się, że to zbyt duża liczba i możliwe było ujęcie problematyki badawczej poddanej analizie w postaci mniejszej liczby szczegółowych problemów badawczych. Ich mniejsza liczba, jak sędzę, nadawałaby większą przejrzystość pracy w zakresie konceptualizacji badanego zjawiska.

Zwracają także uwagę rozbudowane zmienne i wskaźniki (s. 118-121). Z jednej strony należy z uznaniem odnotować dążenie Habilitantki do szczegółowej operacjonalizacji założeń metodologicznych, z drugiej zaś strony ich tak znacząca liczba może powodować trudność w uchwyceniu istoty zjawiska analizowanego w przedmiotowej pracy.

Bardzo pozytywnie należy ocenić część metodologiczną pracy. Autorka w sposób uporządkowany i kompetentny wyjaśniła istotę wykorzystanych w pracy metod, technik

i narzędzi badawczych oraz uzasadniła ich przydatność. Habilitantka wykorzystała metodę quasi-porównawczą, ankietę, analizę dokumentów, wywiad swobodny i obserwację nieskategoryzowaną oraz analizę przypadków. Bogaty jest także zestaw wykorzystanych przez nią narzędzi badawczych. Wskazuje to na dobrą znajomość warsztatu badawczego oraz umiejętność posłużenia się nim. Na uznanie zasługuje objęcie badaniem relatywnie dużej grupy osób (trzystu dziewięćdziesięciu funkcjonariuszy Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej).

Pozytywnie oceniając warstwę metodologiczną pracy, należy zwrócić uwagę na studium przypadku. Wydaje się, że obraz, który się z niego wyłania jest nadmiernie wyidealizowany, a co za tym idzie w ograniczonym stopniu oddaje realia pracy w Straży Granicznej. Ta uwaga ma jedynie charakter marginalny i nie może być odczytywana jako komentarz podważający wartość warstwy metodologicznej przedmiotowej pracy.

Reasumując, przedmiotowa rozprawa traktuje o ważnym zagadnieniu, poszerzając naszą wiedzę na temat kultury organizacyjnej Straży Granicznej. To z pewnością zasługuje na docenienie, zważywszy na to, że zagadnienie to jest relatywnie rzadko podnoszone w polskiej literaturze przedmiotu. Autorka monografii oferuje czytelnikom wiele interesujących informacji i przywołuje szereg niebanalnych spostrzeżeń na temat swoistego kodu kulturowego funkcjonariuszy Straży Granicznej. To stanowi o wartości pracy i jej wkładzie w rozwój nauki. Eksponując walory monografii, w szczególności podjętej w jej ramach próby sformułowania koncepcji kultury współdziałania, Habilitantka stwierdza: „Niewątpliwie wzbogaca ona analizę w obszarze nauk o polityce i administracji, nietypową konstrukcją teoretyczną i empiryczną, pogłębiającym analizy w obszarze wartości, idei, duchowości, moralności, jak również oddziaływania społecznego organizacji, które stanowią wymiary kultury organizacji administracji publicznej” (Dokumentacja o przeprowadzeniu postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego, s. 17). Przywołaną powyżej opinię w pewnym zakresie należy uznać za uprawnioną.

Zaletą rozprawy jest także jej rozbudowana i uporządkowana warstwa metodologiczna. Z kolei sposób sformułowania celów i hipotez należy uznać za problematyczny, głównie ze względu na oczywisty charakter części z nich. Z tego powodu oryginalność wywodów i konkluzji przedstawionych w pracy jest ograniczona. Nie oznacza to jednak, że w pracy brakuje wartościowych ustaleń badawczych i inspirujących wniosków.

Ocena dorobku naukowego

Ocena dorobku naukowego Habilitantki została dokonana poprzez analizę jej wkładu w rozwój dyscypliny oraz analizę jej aktywności naukowej. Habilitantka przedłożyła do oceny, poza rozprawą habilitacyjną, piętnaście publikacji, dokonując ich podziału na:

- obszar etyczno-prakseologiczny organizacji publicznej – osiem publikacji,
- obszar związany z rozwojem indywidualnych i grupowych podmiotów w sferze publicznej – pięć publikacji;
- obszar zarządzania publicznego – dwie publikacje.

Dorobek publikacyjny Habilitantki mieści się w nurcie rozważań nad etycznymi i sprawnościowymi zagadnieniami działania organizacji oraz jest osadzony w humanistycznym nurcie zarządzania publicznego. Zasadniczo koncentruje się on wokół problematyki kulturowych i psychologicznych uwarunkowań działań ludzi w organizacji publicznej. Psychologiczna perspektywa badawcza widoczna w pracach Habilitantki zasługuje na pozytywne odnotowanie. Habilitantka umiejętnie sięga do tej tradycji na potrzeby badań na administracją publiczną.

Prace składające się na dorobek Habilitantki mają zasadniczo charakter lokalny, tj. mogą stanowić wkład w rozwój dorobku polskiej nauki, w niewielkim zaś stopniu wydają się kontrybuować do dorobku nauki światowej. Przesądza o tym brak w jej dorobku publikacji o wysokich walorach teoretycznych, które mogłyby być postrzegane jako ważny głos w debacie naukowej toczącej się w przestrzeni międzynarodowej. Wartość Indeksu Hirscha (Autorka przywołuje dane za Bazą Google Scholar) wynosi zaledwie 1, co wskazuje na słabą „widoczność” prac naukowych Habilitantki w przestrzeni badawczej. Tak niska wartość tego indeksu powinna stanowić powód do poważnego namysłu Habilitantki nad zmianą jej strategii publikacyjnej w przyszłości.

Brak w przekazanej dokumentacji informacji dotyczących publikacji naukowych Habilitantki odnotowanych w bazie JCR lub na liście ERIH.

Niepokoić może relatywnie niska aktywność w zakresie sporządzania recenzji artykułów naukowych. Habilitantka była jedynie czterokrotnie recenzentem przygotowującym opinię dla czasopism krajowych oraz napisała jedną recenzję dla czasopisma zagranicznego.

Korzystniej przedstawia się dorobek Habilitantki w przypadku zaangażowania w realizację projektów. Wskazała ona udział w pracach Zespołu ECVET, powołanego przez MNiSW, zajmującego się wdrożeniem systemu ECVET jako idei uczenia się przez całe życie „Strategii Europa 2020”. Brała także udział w projekcie szkoleniowym Cross – Cultural Training 2015 oraz w projekcie międzynarodowym „PWP Nowatorskie narzędzie

kształtowania przestrzeni publicznej” (EFS), którego celem było włączanie społeczności lokalnej w kształtowanie przestrzeni publicznej. Ponadto Habilitantka uczestniczyła jako wykonawca i redaktor pomocniczy w projekcie badawczym z zakresu badań podstawowych (OPUS) oraz projekcie „Bezpieczeństwo społeczne we współczesnym świecie 2018-2020”, kierowanym przez dr hab. D. Plecką prof. UZ. Godna odnotowania aktywność projektowa Habilitantki wymaga jednak poczynienia dwóch uwag. Po pierwsze, większość realizowanych przez Habilitantkę projektów to w większej mierze projekty aplikacyjne niż badawcze. Po drugie, Habilitantka (wnioskując na podstawie przekazanych materiałów) nie pełniła w nich funkcji koordynatora/kierownika projektu badawczego, a jej aktywność w tym zakresie ograniczała się do występowania jako członek zespołu badawczego. Brak doświadczenia w wypełnianiu tych funkcji w przyszłości może utrudnić jej tworzenie zespołów badawczych oraz koordynowanie pracy zespołów badawczych.

Zwraca także uwagę brak informacji o aktywności Habilitantki w obszarze staży krajowych czy zagranicznych w wiodących ośrodkach badawczych. Brak informacji o tej ważnej formule budowania kompetencji metodologicznych i badawczych utrudnia pełną ocenę aktywności badawczej Habilitantki.

Wystąpienia na krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych (12), zaangażowanie w prace komitetów organizacyjnych oraz przynależność do organizacji naukowych (Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, European Association for Security, Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych) sugerują aktywność Habilitantki i jej dążenie do aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności badawczej.

Aktywność Habilitantki jest także widoczna na polu działań o charakterze organizacyjnym. Była ona sekretarzem w przewodach doktorskich (trzech) oraz promotorem pomocniczym rozprawy doktorskiej („Polityka publiczna Rzeczypospolitej Polskiej w obszarze bezpieczeństwa w latach 2004-2019), członkiem komisji ewaluacji i parametryzacji za lata 2017-2020 w Instytucie Nauk o Polityce i Administracji Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Osiągnięcia dydaktyczne i organizacyjne

Habilitantka posiada duże doświadczenie i dorobek dydaktyczny. Prowadziła zajęcia dydaktyczne na Uniwersytecie Zielonogórskim, w Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi oraz Wyższej Szkole Bankowej we Wrocławiu. Przywołane powyżej informacje wskazują na jej mobilność, zazwyczaj sprzyjającą budowaniu kompetencji zawodowych.

Habilitantka prowadziła zajęcia z zakresu politologii, zarządzania i psychologii (brak szczegółowych informacji na temat liczby zajęć). Należy wnioskować, że jej aktywność dydaktyczna została doceniona przez Podziękowanie Rektora oraz Prezydenta za całokształt pracy dydaktycznej w Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi (2010) oraz przez Nominację w konkursie „Belfer roku 2012” w Kategorii „Najlepszy Styl” (Uniwersytet Zielonogórski).

Habilitantka opracowywała programy kształcenia, materiały szkoleniowe oraz prowadziła szkolenia dla urzędników, organizacji trzeciego sektora, młodzieży ponadgimnazjalnej i studentów. Sprawowała także opiekę naukową nad studentami (jako opiekun kół naukowych).

Habilitantka była promotorem trzydziestu sześciu prac licencjackich i dwudziestu trzech prac magisterskich. Była także recenzentem siedemdziesięciu prac licencjackich i trzydziestu prac magisterskich. Pełniła rolę opiekuna koła naukowego, opiekuna praktyk studenckich oraz opiekuna kierunku. Brała udział w kursach służących podnoszeniu kompetencji zawodowych i językowych. Była również autorem ekspertyzy wykonanej dla instytucji szkoleniowej („Warsztat umiejętności trenerskich” dla funkcjonariuszy Policji 2014).

W przekazanej dokumentacji brakuje informacji na temat aktywności Habilitantki w zakresie recenzowania projektów międzynarodowych. To obszar, w którym Habilitantka powinna wykazać się aktywnością. Możliwość uczestniczenia w procesach oceny projektów badawczych to skuteczny sposób pozyskiwania wiedzy na temat zmian zachodzących w międzynarodowej przestrzeni badawczej, jak również budowania renomy naukowej badacza.

Konkluzje

Ocena rozprawy habilitacyjnej dr Młodzik, jej dorobku naukowego oraz jej osiągnięć dydaktycznych i organizacyjnych składają się na niejednorodny obraz. Pewne jego elementy są jednoznacznie pozytywne (np. oryginalność problematyki podjętej w monografii), a innych nie można tak pozytywnie ocenić (np. brak znaczących publikacji obecnych w debacie naukowej). W dorobku Habilitantki widoczne są obszary jej znaczącej aktywności (np. osiągnięcia w sferze dydaktycznej), ale zarazem można wskazać pola, które są bardzo słabo zagospodarowane (np. koordynacja projektów badawczych, staże w wiodących ośrodkach badawczych).

Zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, (t.j. Dz.U. 2020 poz. 85 z późn. zm.) na podstawie oceny przedstawionej rozprawy habilitacyjnej oraz całokształtu dorobku naukowego, a także biorąc pod uwagę

osiągnięcia dydaktyczno-organizacyjne wnioskuję o dopuszczenie dr Lilli Młodzik do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego zmierzającego do nadania stopnia doktora habilitowanego, prowadzonego w Instytucie Nauk o Polityce i Bezpieczeństwie Uniwersytetu Szczecińskiego.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Janina Młodzik'.